

MÚHELY

Tóth Károly fotója

Tartalom

VÖRÖS ISTVÁN:	Egy őseember a vonattal álmodik	9
	<i>„Itt ugyan elsiklott mellette ez a minden, és ő inkább a semmiben volt, de ez a semmi nevet is kapott a fejében. Vonat.”</i>	
		
SEAMUS HEANEY:	Vasúti gyerekek (Imreh András fordítása)	10
	<i>„Mindegyik kerek magban ott az égfény, A ragyogó sínek és mi magunk.”</i>	
ÁGH ISTVÁN:	Karakószöröcsök	11
	<i>„Tovább robog a gyorsvonat, fiatalságom állomásán.”</i>	
CHRISTINE LAVANT:	Azok ott tényleg emberek? (Kalász Orsolya fordítása)	12
	<i>„a fájdalom tova szikrázó szalagjai, mint a sínek az emberek felé”</i>	
BERTÓK LÁSZLÓ:	Ó, az a hol volt vicinális	13
	Ez a, hogy felvillan a nap	13
	<i>„Izzik a kocsiban a kályha, s jégvirág fagy az ablakára.”</i>	
PHILIPPE DELAVEAU:	A vasút (Imreh András fordítása)	14
	<i>„...ahogy a gyorsvonat fut végig a hullámokba szerelmes parton.”</i>	
TAKÁCS ZSUZSA:	Vonatút	15
	<i>„térdepelve egy titokzatos oltár előtt, miközben egy nyegle kalauz ránk csapja a fülke ajtaját”</i>	
EMILY DICKINSON:	A vasút (Mesterházi Mónika fordítása)	16
	<i>„Megáll szenet enni, s mehet, Hatalmasan tovább.”</i>	
RÁBA GYÖRGY:	Menettérte	17
	<i>„vagy mikor vonatok gördültek át honi határon a tapasztalat szinte álom”</i>	
VÍCTOR RODRÍGUEZ NÚÑEZ:	Vonatok (Kertes Gábor fordítása)	18
	<i>„Kifut az utolsó vonat is egy nap Áttetsző lesz minden kocsi némán és füst nélkül gurul majd fantomkerekein.”</i>	
GERGELY ÁGNES:	Az örök vonat	20
	<i>„Bárhogy vonzott a hazábnál haza – a vonaté a végső éjszaka.”</i>	

YVES-JACQUES
BOUIN

Tovább (Imreh András fordítása) 21

„Az élet folytonos indulás.”

ILMA RAKUSA: Utazás (Nyugalom) (Schein Gábor fordítása) 22

„Cezúraként éltem meg, amikor a lengyel–orosz határon fekvő Breszt városába értünk: itt rakták át a szerelvényt a szélesebb nyomtávú szovjet sínre.”

FODOR ÁKOS: Xénia 26

„le ne előzze a sínt a vonat”

MESTERHÁZI MÓNKA: Befelé 27

„míg az utazás volna a mozdulatlan”

SZABÓ T. ANNA: Pordal 28

„Ha gyorsvonat az életed,
és menetrend szerint halad”

ELISABETH BISHOP: Chemin de Fer (Imreh András fordítása) 29

„Épp túl szűk volt vagy épp tág
a talpfák közti rés.”

PODMANICZKY SZILÁRD: A csúcvasút 30

„a mindig párhuzamos vasutak
végtelenül visszatérnek önmagukba”

WILLIAM CARLOS
WILLIAMS: Nyitány a mozdonyok táncához (Szlukovényi Katalin fordítása)..... 32

„a mindig párhuzamos vasutakvégtelenül visszatérnek önmagukba”

RUDYARD KIPLING: Ifjú Ottley, a bátor tanonc (Sári Júlia fordítása)..... 33

„Azt mondom, a mozdony olyan, akár az emberi test.”

ÁLVARO MUTIS: Az utazás (Pál Ágnes fordítása) 37

„Amikor kitört egy-egy vad féltékenységi dráma a második kocsi utasai vagy a negyedik kocsi szerel-
mesei között, megállítottam a vonatot, amíg a helyzet meg nem oldódott.”

MARCEL SCHWOB: A 081-es vonat (Bereczki Péter Levente fordítása) 38

„Csukott szemmel is elvezetném a mozdonyt, a lejtőkön és kapaszkodókon, a sínek kereszteződésein,
az elágazásokon és váltókon át, a kanyarokban és az acélhidakon keresztül.”

BRUCE CHATWIN: Patagóniában (Imreh András fordítása)..... 40

„A vasutasok aranypaszományos halványszürke egyenruhában. A peronon a Lujani Szűz, az utazók
védőszentjének kegyhelye.”

DANYI ZOLTÁN:	Mert a mozdony szíve.....	41
	<i>„...mert nem utaztunk soha együtt vonaton...”</i>	
CUKOR GYÖRGY:	Sínszög.....	42
	<i>„Hol indult ez a kismozdony, honnan? És ott hány mozdony lehet még, talán a nagyok is ott vannak? Mondom, a ház előtt, a szolgálati lakás előtt pöfögött el a mozdony, s húzott néhány vagon.”</i>	
GYŐRI LÁSZLÓ:	A meg nem történt história.....	44
	<i>„Gőzmozdony fújtatott, a füst úgy lobogott a vonat oldalában, mint valami zászló. Kihajoltam, a füst fölfele tekeredett, a neheze az ablak előtt suhogott végig, egy koromszemcse a szemembe vágó- dott...”</i>	
UROŠ ZUPAN:	Mozdonyok (Lukács Zsolt fordítása).....	46
	<i>„Többet tudtam és többet is álmodoztam a mozdonyokról, mint bárki más...”</i>	
SZATHMÁRI ISTVÁN:	Folt a világ.....	49
	<i>„pöfögött a mozdony nem messze tőlem, hatalmas, fekete teste morgott, remegett, a füst szép lassan beterítette a tájat...”</i>	
MARIJAN PERŠIČ:	A mozdony fájdalmas süvöltése (Lukács Zsolt fordítása).....	50
	<i>„A kocsikát kevéssel éjjel után kezdték megtölteni, mintha az utasok félnének, hogy nem lesz elég hely, pedig mindenkinek előre lefoglalták.”</i>	
BALLA ZSÓFIA:	Vonatok.....	51
	<i>„De hova lettek a gőzmozdonyok, a széles mellű, félelmes vasparipák?”</i>	
		
VASADI PÉTER:	Súgás mollban II.....	53
	<i>„Mindkét szerelvény nyomorultjait halálra ítélték az örök, s aljas magyarázkodás nagymesterei, s túlélőik.”</i>	
WILFRED OWEN:	Búcsúztatás (Mesterházi Mónika fordítása).....	54
	<i>„Elszánt vigyorral telt meg a vonat.”</i>	
URI ASAF:	A vonatrabló.....	55
	Farkas István utolsó útja.....	55
	Életmentő vonat.....	55
	Alujárók.....	56
	<i>„Éjszakánként a vonatok után lopóztam és felkapaszkodtam az utolsó vagonra és lekapcsoltam a sze- relvényről, majd felfeszítettem az ajtaját, és mindenkinek azt kiabáltam, fusson, amerre lát.”</i>	
HUGO WILLIAMS:	Gőzkorszak (Imreh András fordítása).....	57
	<i>„Hordár sehol egy szál se...”</i>	
MELIORISZ BÉLA:	Őt látom.....	58
	<i>„...azóta csak őt látom ott ácsorogni minden állomáson.”</i>	

CHARLES DICKENS: Az amerikai vasút (Tóta Péter Benedek fordítása)..... 59

„sziporkázó sziklák fürgetegében utaztunk, amely úgy zuhogott körülöttünk, mint tüzes hóvihár.”

GILBERT KEITH
CHESTERTON: A vonat rejtélye (Szlukovényi Katalin fordítása)..... 61

„Úgy éreztem, van valami szükségtelenül borzasztó abban a gondolatban, hogy csak két embert visz a vonat: az egyikük halott, a másik pedig szivarozik.”

AKUTAGAVA
RJÚNOSZUKE: Mandarinok (Vihar Judit fordítása)..... 63

„Ekkor azonban a vonat rettenetes robajjal befutott az alagútba, és éppen ebben a pillanatban lezuhant az ablak is, amellyel a kislány próbálkozott. És a négyyszögletes nyíláson keresztül betódult a korom a fekete légből, s ettől rögtön fullasztó füst lett, amely sűrű gomolyban betöltötte a kocsi belsejét.”

SHERWOOD
ANDERSON: Háború (Szlukovényi Katalin fordítása)..... 65

„Így hát kettőjük lelke kezdett küzdeni. A vonaton ülő nő ezt egész világosan elmagyarázta nekem, bár lehet, hogy nehéz lesz veled is megértetnem. Nekem segített az éjszaka és a mozgó vonat titokzossága.”

ISIHARA SINTARÓ: Vonaton (Vihar Judit fordítása)..... 67

„Különben szinte megfoghatatlan, hogy Szonoda, aki lezuhant a vonatról, végül mégis életben maradt.”

CARLOS CASTÁN: Hólepte peron (Kertes Gábor fordítása)..... 69

„E csodakeresők közül és a legreménytelenebbek közé tartozik Segriá úr, akit néhány éve egy Talgo vonaton ismertem meg, és aki azt a szerelmet találta meg egy vasúti kocsiiban, mit azelőtt hiába keresett az utcákon, szállodákban, bárókban vagy parkokban.”

BOŠKO IVKOV: A zombori vicinálison (Borbély János István fordítása)..... 72

„S ha azért megyek is Zomborba, hogy negyven – hé, negyven! – esztendő múltán találkozzam középiskolás mezőgazdász nemzedékemmel egy kupica borral a szívemben meg egy rozmaringgal a hajtókámon, bennem mégis valami fityfiritty táncikál betyárosan a vonatnakatolás ütemére, közben lakodalmos nótákat hallgat, melyet a rügyfakasztó tavaszi szél zümmög a zölddel terhes Bácskaság, e diákos léhaság fölött!”

JEAN GIONO: Noé (Désfalvi-Tóth András fordítása)..... 75

„A világnak e pontján még mindig nem tudnak hová lenni a meglepetéstől, ha vonatot látnak.”

TÓTH KRISZTINA: Szólánc..... 78

„Érzem, hogy a férfi a kalauznő ordibálásán bátorodhatott fel, az adta meg neki a jelet. Nyilván kereste, hogy kibe lehet belekötni, aztán a hivatalos személy viselkedése megerősítette benne, hogy alsórendű állampolgárok lehetünk.”

MÁRTON LÁSZLÓ: Blattolás 80

„Seregszemlét tartani egy vonatfülke ismeretlen utasai fölött, miközben azt sem tudhatja az olvasó, hogy érdemes-e odafigyelni rájuk?”

SZEPESI ATTILA:	Álmomban kék, zöld vonatok.....	86
	<i>„nincsen rajtuk kerék, se kémény, anyagtalan suhannak át fogyó emlékek végvidékén”</i>	
HUGO WILLIAMS:	Szellemvonat (Imreh András fordítása).....	88
	<i>„ahogy hozzám hajol, és nem marad más utána, csak egy ellebegő illatszalat, a nagyóra zökkenő nagymutatója, sípharsanás”</i>	
LOUIS MACNEICE:	Csillag-bámuló (Mesterházi Mónika fordítása).....	89
	<i>„Már nem él senkise, ki éjjel vonatokban föl-le futna.”</i>	
GUILLAUME MÉTAYER:	Vonat (Imreh András fordítása).....	90
	<i>„Szőke vonalak siklanak a síkon.”</i>	
MICHAEL LONGLEY:	Kusett (Mesterházi Mónika fordítása).....	91
	<i>„Vakvágányra vontattak: évszázadokba telik, Míg ismeretlen tájakra roboghatunk.”</i>	
G. ISTVÁN LÁSZLÓ:	Vasúti oltár.....	92
	<i>„Minden éjjel azt álmodom, hogy vonat vagyok.”</i>	
		
KUKORELLY ENDRE:	Vasíz.....	93
	<i>„Mindhova néz, ha fölpillantok, enyhén gondterhelten elfordul, egyszer elkapom a pillantását a vonatablakban.”</i>	
LACKFI JÁNOS:	Személy.....	94
	<i>„Robogok az üres térben.”</i>	
CSEHY ZOLTÁN:	Vonat.....	95
	<i>„A vonat befut, a mindig fáradt pályaudvar szinte befermeg.”</i>	
MÉHES KÁROLY:	Útra kellők.....	96
	<i>„Kattog a vonatkerék, kattognak a hajnali szavak.”</i>	
GÁL FERENC:	Retúr.....	98
	<i>„a fülkében viszont a gyakran megénekelte csend volt.”</i>	
KELEMEN LAJOS:	Átszállás.....	99
	<i>„vitt tovább a vonat – kételyeken át a távolság ígérete.”</i>	

LOSCHITZ FERENC:	Mennyi út.....	100
	<i>„a sűgásnak hitt áramok, erők után látja, hogy érkeznek előbb a bős vonatdübörgés”</i>	
TARZAN ZÉRÓ:	Az evő ember.....	101
	<i>„Láttuk, mit evett. Egy puncstortát, aztán sült krumplit héjastul, hat hamburgert, sörrel és műanyag tálcával. A szomszéd öngyújtóját, egy fél káposztát, egy félig meleg vasalót. Csirkecomb uborkával, egy darabka sajtot disznóbőr pénztárcával, és a sapkarózsát a kalauz fejéről. Elnyelte az ablak teke- rőjét és a »kihajolni tilos« táblát.”</i>	
CZILCZER OLGA:	Intercity.....	103
	<i>„olvasatlanul a betűk állomásról állomásra”</i>	
NECZ DÁNIEL:	Semmi út.....	104
	<i>„A fájdalomnak nincs úticélja, csak útitársa, az pedig te vagy.”</i>	
TÖNKÖL JÓZSEF:	kecske a sorompón.....	105
	<i>„az ősök után nyikkan egy-egy bagoly, lányka sóhajta, a holdvilág is, mint régen, amikor többet für- készte a vonatok szétfoszló, pamutkönyvű szénfüstjét, a tengert és a karcolatlan égboltot.”</i>	
SZLUKOVÉNYI KATALIN:	Belföldi gyors	107
	<i>„...fekete-fehér viharban rohannak megszokott dombok, hajszolt emberek...”</i>	
RAPAI ÁGNES:	Megy a vonat, megy a vonat	108
	<i>„Nyolc évig jön a vonat, megy a vonat, kanizsai, kanizsai állomásra...”</i>	
HEGEDŰS IMRE JÁNOS:	Az álomvonat.....	109
	<i>„...az lett egyik legkedvesebb vasárnapi szórakozásunk, hogy a kanyarokban vagy a Küküllő hidja előtt, ahol a vonat alig cammogott, felkapaszkodtunk a lépcsőkre, s a város végén, mielőtt felgyorsult volna a vicinális, nagy bukfenceket vetve leugráltunk.”</i>	
PÁTKAI TIVADAR:	Moszkva–Leningrád viszonylat, 1979.....	111
	<i>„a Vörös Nyilon fúródunk az éjszakába”</i>	
TURCZI ISTVÁN:	Utazás.....	112
	<i>„ismeretlen tájak suhannak velünk az éjszakában”</i>	
		
INGO SCHULZE:	Még egy történet (Nádori Lídia fordítása)	113
	<i>„Hogy egy vonatút milyen lesz, az az első negyedórában eldőlt, sőt, többnyire már az első per- cekben.”</i>	
LADIK KATALIN:	A vonatokról	120
	<i>„Vér a hidakon, Európában. Vérző síneken menekül.”</i>	

GÉCZI JÁNOS:	Indóház.....	123
	<i>„Félmódban vonatok süvitenek át a kertemen, a lonc íve alatt kicsapódik a nehéz falapokból készült, hasán postaládát cipelő kapu, a huzatban megremeg a kertfal mellett álló, peremen átkönyöklő damaszkuszi rózsza...”</i>	
TANDORI DEZSŐ:	Írás és vasút.....	126
	<i>„A vonat áramkimaradás, felsővezeték hiba miatt tért vissza a fejpályaudvarra, ez a sors ujjsmutatása volt.”</i>	
JÓKAI ANNA:	A vonat füttye	130
	<i>„A vonat füttye elhagyott. De még csattognak a kerekek. Tőlünk függ, milyen dallamot képzelünk hozzá.”</i>	
FÜZI LÁSZLÓ:	Vonat.....	131
	<i>„A vonaton úgy éltük az életünket, mintha otthon lettünk volna – volt, amikor tanultunk, volt, amikor kártyáztunk, volt, amikor beszélgettünk.”</i>	
		
TÓZSÉR ÁRPÁD:	Intertáltos	133
	Westernvonat	133
	<i>„A vonatban légvonat s két részeg indián hegedül.”</i>	
MARNO JÁNOS:	Tűz van babám.....	134
	Anna.....	134
	<i>„a vonaton egy regényben tűnik fel az ablaknál ülve”</i>	
VÖRÖS ISTVÁN:	Vonaton távolodva önmaguntól.....	136
	<i>„Ülsz a vonaton, én meg hallgatom: az idő csöpög egy edénybe.”</i>	
BÁTHORI CSABA:	Érzelmes utazás.....	138
	<i>„Messzire megyek, hogy itthon felismerj, mint a lüktető kint.”</i>	
JÁSZ ATTILA:	Vasutas önéletrajzaimból.....	139
	<i>„Egy filmrendező szerint időnként egy- egy titokzatos vonat indul 2046-ba.”</i>	
KALÁSZ MÁRTON:	Vonatutak.....	141
	<i>„Bolondokházába bemenekülni – elégikus rettegés, másutt helye van.”</i>	

HORVÁTH NÓRA:	Az elegáns élet bája A tengerparti üdülőhelyek és a vasúthálózat kialakulása a 19. század végi Normandiában.....	142
---------------	--	-----

„Mikor a 19. század elején a vasútról megszülettek az első értekezések, a szerzők a tér és az idő megsemmisítéséről beszéltek.”

BÁLINT PÉTER:	Pontosításra szoruló történetek.....	146
---------------	--------------------------------------	-----

„A vonatablakon át a külső látványt szemlélni és a tükörként szolgáló ablaküveg segítségével magamba pillantani, a jelent és a múltat egyidejűvé tenni az írás örökkévalóságnak szánásával, a halál utáni létezésemre sóvárogva, olyasfajta szellem- és tükörfjáték, melyre mindig is nyitott voltam.”

MÓSER ZOLTÁN:	Strófák, sorok, sínek.....	150
---------------	----------------------------	-----

„Szeretem azokat a síneket fényképezni, melyek nem visznek sehova.”

KOVÁCS KRISZTINA:	Vasút és irodalom – A vonat rituális tere a modern magyar irodalomban.....	153
-------------------	--	-----

„A szépirodalom vonatának gyakori úticélja a provinciális kisváros, minduntalan ismétlődő léthelyzetekkel. Ez a környezet az elhagyhatatlanság képzetét idézi, így a vasútállomás a rabság és szabadság köztösségének helyszíne, amely mentes a történelem előrehaladó mozgásától, a köznapiságba záródik.”

WEHNER TIBOR:	Veszteglésre kárhozthatva – Zsemlye Ildikó vonatszobraitól.....	160
---------------	---	-----

„Az elindulások és a megérkezések reményét azonban szétzilálja a vesztglés valósága.”

WEHNER TIBOR:	Keleti irányba tartó, vagy keletről érkező szellemvonatok – Szunyogh László szobrászművész kispasztikái.....	162
---------------	---	-----

„...így vonatutasként tekinthetnénk ki az ablakon keresztül az elfutó tájra, és a tájból, a bokrok és a fák közül pillanthatnánk az elsuhanó (vagy mozdulatlanul vesztglő) vonatra.”

SIPOS GYULA:	Quis sum? – G. De Chirico, Az indóházak fura festője.....	164
--------------	---	-----

„S akkor hol volt ő, ha elindulások és megérkezések között a gyakorlatban mitikusan és a műalkotásokon állandóan a készülődés, a várakozás állapotában, kimozdulva tüstént: úton? Megjelenített világának állandó színhelyei és attribútumai a pályaudvarok, a vonatok, a füstöt eregető lokomotívok...”

KÉPEK:

A borítón SZAMÓDY ZSOLT fotója

A hátsó borítón MÓSER ZOLTÁN fotója

MARTOS MÁRTON, MINYÓ SZERT KÁROLY, MINYÓ SZERT LILI, MÓSER ZOLTÁN, PILLÁK ISTVÁN, SÜLI ISTVÁN, SZABÓ BÉLA, SZAMÓDY ZSOLT, SZILÁGYI ZOLTÁN, TÓTH KÁROLY ÉS VANCSÓ ZOLTÁN fotói

SZUNYOGH LÁSZLÓ kispasztikái (Vass Kálmán fotói)

ZSEMLYE ILDIKÓ szobrai (Varga Gábor fotói)

G. DE CHIRICO fetménye